UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED TRI-WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT ITS HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND McGREGOR STREET IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year $4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, зареєстроване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Українськім Робітничім Домі, на розі вулиць Причард і МекҐреґор, у Вінніпеґу, Ман.

Передплата на рік $4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

Редакція за оголошення не відповідає.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ АРҐЕНТИНИ ВІТАЮТЬ СКЛИКАННЯ ВСЕСВІТНЬОГО КОНҐРЕСУ.

Започаткували вже загально-краєву збірку між українськими робітниками на покриття коштів подорожі делеґата.

В "Пролетарі", органі Союза Українських Робітничих Організацій в Арґентині, з 1. грудня м. р. читаємо відозву ЦВК Союза УРО до українського робітництва в Арґентині, щоб вони складали жертви на подорож делеґатові на всесвітній конґрес організованого українського робітництва й селянства поза межами УСРР. У відозві між иншим говориться:

"Центральний Екз. Комітет Союза УРО в Арґентині, щиро витав пропозицію Центрального Виконавчого Комітету Т-ва Український Робітничо-Фармерський Дім, і на свому засіданні в неділю дня 3. листопада, вповні одобрив вище згадану пропозицію в повному її змісті і рішив вислати одного делеґата від Союзу УРО в Арґентині на Всесвітний конґрес українських трудящих мас, котрий має відбутися в Німеччині, щоби в цей спосіб докладно з'ясувати жахливе положення українських робітників в Арґентині, щоби спільно з українськими еміґрантами в других країнах навязати тісні зносини і опрацювати пляни самооборони українського робітника — еміґранта, котрого в немилосердний спосіб визискують кровопійці капіталісти, а то й рідні патріоти по ріжних країнах, де тільки заїхав наш обездолений брат."

Далі у відозві описується положення української трудової еміґрації в Арґентині:

"В Арґентині знаходиться кількадесять тисяч українських еміґрантів, котрі є розсіяні по усіх закутках цеї країни, а головно по півдиких її степах, про котрих майже ніхто не знає і котрі живуть як на засланню, немов відірвані від світу, як невільники працюють по лісах Чака, по залізних дорогах, а ще до того їх визискують в немилосердний спосіб.

"По кілька місячній роботі їх викидають з праці не заплативши їм і вони мов засуджені блукають по степах без куска хліба, без гроша і жадної поради. Щоби зарадити цему лиху, необхідно, щоби ми дали чути про себе, щоби ми з'організувались та спільно з українською трудящою еміґрацією других країн навязали тісні зносини та взаїмно себе радили і допомагали."

ЧОМУ ЗБУНТУВАЛОСЯ НАСЕЛЕННЯ ОСТРОВА ГАЇТІ.

Гаїті — республіка, що має приблизно коло два і пів мільйона населення, республіка негритянська. Положена вона на острові недалеко Панамського каналу. Клімат в Гаїті дуже мягкий, хоч тропічний. Родить там цукрова тростина, кавчук, кофе, коко. Багацтво і близькість острова з добрими морськими портами до Панамського каналу дуже вабила американський капітал. Використавши світову війну, американський капітал післав в 1915 році своє військо на острів Гаїті і під претекстом "втримання порядку", окупував його. Потім під силою зброї примусив уряд Гаїті підписати договір з американським капіталом на 20 літ, яким дано урядові Злучених Держав контролю над політичними й військовими силами Гаїті.

Захопивши плянтації у свої руки, американські капіталісти зробили населення Гаїті своїми невільниками, примушуючи його працювати за жебрацьку платню на розкішних плянтаціях. Берегти своїх інтересів американські капіталісти поставили в Гаїті свого "високого комісаря" Джана Росела, який є фактичним диктатором острова. Сучасний уряд острова є фіктивний, він вибраний під багнетами американського війська так само, як і уряд Нікараґви.

Що-ж за причина була останнього бунту?

Саме тепер оцей фіктивний уряд Гаїті під доглядом Росела виробляє закон про відібрання від селян решти землі й віддання її американським плянтаторам. Уряд каже, щоб кожний мешканець Гаїті показав документ, що той клапоть землі, яким він володіє, справді належить до него.

А з тою землею справа мається ось як: землю селянство захопило у свої руки в часі революції в 1804 році, коли було повалено панування Франції й прогнано з острова французьких землевласників. Отож у величезної більшости селянства ніяких документів на землю немає. Коли-ж так, то значить землю, якою селяни володіли поверх 100 літ, треба у них відібрати й віддати американським капіталістам.

Через це й почався бунт, що його американський уряд здушив збройною силою, проголосивши на острові воєнний стан. Так визискувачі розправляються з мирним населенням островів і взагалі своїх захоплених силою зброї кольоній.

НЕМУЗИКАЛЬНА НОТА СТИМСОНА.

Високу ноту взяв міністер Злучених Держав Стимсон, коли він почав пригадувати урядові СРСР про Келоґів пакт. Бо коли радянський уряд сказав, щоб Стимсон краще подивився, що роблять американські війська в Нікараґві, то вся американська велика преса заговорила, що Стимсон пошився в дурні із своєю нотою. Ось коротенькі коментарі преси:

"Ню Йорк Геральд-Трібюн" називає ноту Стимсона "нещасливою помилкою".

Гірстова преса виправдує відповідь радянського уряду.

"Вашинґтон Пост" каже, що вже краще розкритикувати, як оце радянський уряд розкритикував ноту Стимсона, неможна і додає, що радянський уряд краще вивчив зміст Келоґового пакту, як уряд Злучених Держав.

"Ню Йорк Івнинґ Пост" сварить Стимсона, що він навіть не умів відповісти на ноту радянського уряду. Каже, коли-б американською політикою керував Рузевельт або Кливленд, то вони не так би говорили.

"Балтимор Сон" вітає радянський уряд за "впровадження отвертої мови в дипльоматичні взаїмовідносини".

"Ню Йорк Телеґрам" каже, що коли правда тому, що радянський уряд добився мирного залагодження справи з китайцями, то нехай Стимсон оближеться.

Прочитавши такі відгуки своєї преси, Стимсон почав викручуватися тим, що він ноту до радянського уряду вислав 30. листопада, а радянсько-мукденську угоду заключено 3. грудня, отже він не винен, що так сталося.

Японська газета "Джапан Адвертайзер" містить розмову з видатним парляментарним діячем Сакатані, який сказав, що Стимсон повинен був нагадати собі про Келоґів пакт тоді, коли китайські війська багнетами проганяли радянських громадян з Китайсько-Східньої Залізниці, а не тоді, коли радянському урядові терпець урвався.

Німецька преса в переважаючій більшости також зазначила про велику дипльоматичну перевагу радянського уряду над американським в радянсько-китайському конфлікті.

Таку то високу ноту взяв Стимсон і так потім низьким тоном її закінчив.

ПЕРЕД ВСЕКРАЄВИМ З'ЇЗДОМ ТОВАРИСТВА УКР. РОБ.-ФАРМ. ДІМ.

(Стаття дискусійна.)

Наближається одинацятий з'їзд ТУРДім, час чергового підрахунку нашої праці та накреслення пляну на майбутнє. Тож я до цего бажаю порушити деякі справи. Бо зжився я з нашою культурно-освітньою робітничо-фармерською організацією, як з власною родиною й бажаю її тільки одного: **розвитку.**

Моя перша пропозиція буде: всекраєвий з'їзд ТУРФДім повинен рішуче заборонити в 1930 році будування нових Укр. Роб. Домів. Ми мусимо сплатити довги на вже побудованих будинках. Я не говорю це тому, що у нашій місцевости є довг на будинку. Якось ми самі вправимося з тим довгом. Але я знаю, які клопоти мають з тими довгами инші відділи. Вся робота звернена тільки довкола сплати довгу: представлення, концерти, концерти й представлення. Ні спільних читань, ні ніякої инщої освідомляючої роботи. Бо довг гне до низу. Тому в будовою нових будинків рішуче треба стриматися. Треба докласти всіх сил перше на те, щоб сплатити довги, які вже тяжать на наших будинках. А тепер, в такі тяжкі часи, було-б просто злочином будувати нові будинки.

Друге — за всяку ціну встановити й перевести ще один Вищий Освітній Курс. Нам потрібне більше число розвинених сил. Нам треба дати більше знання й клясової освіти тим товаришам, які зараз стоять на передових позиціях у наших організаціях: учителям, дирігентам, організаторам, нам треба підготовити допомогу й заступників нашим товаришам в центрі. Ми стоїмо перед проблемою виховання молодого покоління, а виховувачів у нас мало й ті так обтяжені працею, що не мають змоги дати того, що від них вимагається. Нам треба родичів вчити ще більше, як дітей. Вчити не тільки грамоти, але і грамотних вчити клясової свідомости й солідарности. А це можемо ми зробити тільки під умовою, що більше нових будинків не будуємо, але всю увагу звертаємо на освідомлювання свого членства. І це питання всекраєвий з'їзд ТУРФДім повинен поставити цего року руба й відповідно вирішити.

Трете завдання тісно звязане з другим — це попровадження активнішої організаційної й освідомляючої праці серед членів Жіночої Секції. Ця справа у нас багато занедбана. У нас членкині багато віддають часу приватним балачкам, ріжним пересудам і т. ин., а найменше дбають про свою організацію. Особисті справи — це неминуче зло, яке найбільше шкодить нашій організації і його можна постепенно вбити тільки впертою освідомляючою працею. Треба нам тямити, що жінка, це мати-вчителька своєї дитини і поки вона не буде свідомою, то годі сподіватися, щоб вона й дитину свою виховувала в клясовому дусі. Тож більше уваги Жіночій Секції ТУРФДДім.

Ще одно: на мою думку добре було б запровадити в "Робітниці" переписку членкинь Жіночої Секції між собою. Наприклад — венкуверські товаришки переписуються з товаришками монтреальськими про ріжні організаційні справи. Це зацікавило б жінок, більш звязало б їх між собою. Такі дописи-переписка читалися б цілим членством Жінсекції, вони вчилися б не тільки писати, але й організаційної праці одні від других. Можна в такій переписці порушувати ріжні економічні справи, як жінки стоять під зглядом економічним, які умовини праці в даних місцевостях для жінок, до яких инших організацій вони належуть, які ворожі організації є у тих місцевостях, яка боротьба провадиться між ними і т. ин. Я вірю, що така переписка зацікавила б наше жіноцтво й навіть їхній журнал став би популярніший між ними.

Зрештою инші товариші повинні висловити свою думку що до порушених мною справ.

Ветревилець.

Ветревил, Алта.

Чи ви прилучилися до змагань за здобуття одної з нагород, що їх дає наше видавництво всім тим, що більше приєднають "Укр. Роб. Вістям" передплатників? Коли ні — то прилучіться зараз!

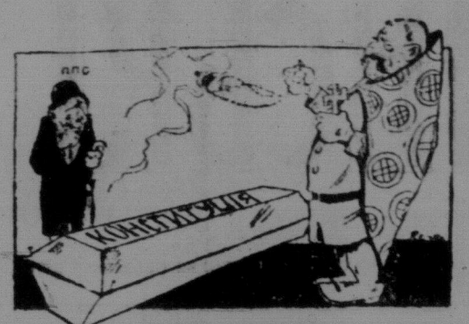

Панахида по польській конституції, що її відправляють на замовлення пілсудчиків. Гірко плаче над гробом П.П.С.

КОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ В ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ.

На засіданні польського сойму 6. грудня ухвалено урядові вотум недовір'я. Вотум недовір'я урядові й голові сойму Дашинському внесли комуністи. Коли прийшло до голосування над внеском недовір'я Дашинському, то урядовий бльок і посли УНДО, як союзники, опустили салю. В такий спосіб вотум недовір'я Дашинському провалили.

Потім опозиція викликала на виступ міністрів. Премієр Світальський заявив, що сойму, власне, немає, а є тільки збори соймових клюбів. Ніяких розмов про ліквідацію сойму не може бути. Аритметична більшість ніякого значення не має.

Комфракція підчас виступу міністра вчинила бурхливу демонстрацію. На адресу представників уряду лунали вигуки: "Геть фашістських катів!", "Хай живе диктатура пролетаріяту!".

Під оклики "хай жиє польська радянська республіка" комуністичний посол Росяк розвинув червоний прапор, після щого відбулась демонстрація депутатів-комуністів та лівого Сельробу. Представники робітничо - селянського бльоку протягом двох останніх засідань надто гостро протестували проти того, що їм не дали слова.

Першого дня дебати припинили, коли черга дійшла до промовця - комуніста. Промовець - комуніст цілий день ждав, коли дадуть йому слово, але Дашинський не знайшов для цього часу.

Перед голосуванням встав депутат Росяк, кричучи: "Ми вимагаємо слова, боїтеся викриття вашої комедії, ми в цій ганебній комедії участи не беремо!".

Росяка підтримували інші депутати комфракції та обєднаного Сельробу.

Після оголошення наслідків голосування комуністи відносили свої протести. Лунали вигуки: "Геть фашістську диктатуру", "Ви боїтеся нашого слова", "Угода давно відбулася". Дашинський закликає тих, що протестують до порядку. Демонстрація не припиняється. Депутати робітничо-селянського бльоку встають і співають "Інтернаціонал". Дашинський оголошує депутатів-комуністів Керузальського, Росяка й Сипулу виключеними, спершу на одно, а потім на два засідання. У цей час встає депутат Росяк, розгортає червоного прапора з написом: "Геть фашістський режім! Хай живе Радянська Польща!".

Зчиняється страшенний галас. Дашинський явно розгублений. Депутати урядового бльоку кидаються з кулаками на Росяка, намагаючись відняти в нього червоного прапора. Тоді депутат Керузальський вихоплює прапора з рук Росяка, злізає на люпітр і, розмахуючи прапором, кричить: — "Хай живе диктатура пролетаріяту!".

Дашинський припиняє засідання. Пілсудчики намагаються відняти прапора у Керузальського. Але, це їм не щастить.

Дашинський віддає наказа вигнати публіку з ґалерії.

Коли відновилося засідання, починається демонстрація депутатів урядового бльоку. Дашинський закриває засідання, не оголошуючи строку скликання наступного засідання сойму. Пілсудчики зостаються в салі і співають, поки не починають гасити світла.

ЯК ФОРДОВІ РОБІТНИКИ В ІСТ ВИНДЗОР ПРИНЯЛИ ПІДВИЖКУ ПЛАТНІ.

Загально всі читачі української робітничої преси вже знайомі з тим, як провадиться праця у фордовій шапі. Але щоб дійсно представити собі хід тої праці, то треба не тільки перейти через шапу і подивитися, як це буває зі всякого рода багачами, що переходять майже що дня з зацікавленням, але треба бути фордовим робітником і тоді тільки можна собі уявити фордовий "спід-ап систем".

Коли почато виробляти новий модель автомобілів А 1929 р., то ріжно говорили: говорили, що Форда вже ніхто не побє (бо дуже файна кара на вигляд) і роботи буде надовго. Це говорили звичайні робітники, які не здавали собі справи про шалений розвиток індустрії, про погоню за ринками збуту і т. и. Сьогодня пересічний навіть мало свідомий робітник, коли слідкує за рухом у тій шапі, де робить, то сам переконається, як шалено машини витискають робітників з роботи. Всі инші автомобілеві фабрики у визиску робітників не дорівняють Фордовій системі. Майже щодня Форд вставляє нові машини, а старі викидає. Де перше коло одної машини робило 6 робітників, що виготовляли деякі частини, то нині там вставили нову машину і коло неї працює тільки двох робітників та виробляють по 200 частин денно більше, як попередньо виробляло шість робітників.

Коли новий модель 1929 року пішов повним рухом, то у фабриці працювало коло 10,000 робітників і за 8 годин і 45 хвилин робочого дня виробляли 550 автомобілів. Таке число робітників в шапі тривало коло чотири місяці, а потім в протягу двох місяців відправлено з роботи поверх 6,000 робітників. Причина — нема збуту на автомобілі. Зараз у фабриці в Іст Віндзор працює щось поверх 3,000 робітників, та й те число почало працювати по 5 днів, а потім по 4 і по 3 дні на тиждень. Це число робітників при вісімгодинній праці випродуковує 350 автомобілів денно. З цего бачимо, що коли майже дві третіх робітників відправлено з роботи, то виробництво автомобілів зменшилося лише на одну третину.

Є такі департаменти, що у них залишено при праці тільки одну третину робітників, а проте виробництво в тих департаментах збільшилося. Робота поділена так, що маєте виробити визначене число певних частин. Не виробите — то прощайтеся з роботою. І виробляють. Мало того. Робітники неорганізовані, не мають між собою ніякого порозуміння, і навипередки один перед другим стараються догодити форманові (хоч форман і без того підгонить робітника), щоб мати добре імя і працює без памяти, щоб виробити якнайбільше. Під такого робітника підгонять всіх инших.

Кожного ранку форман приходить до робітників і каже: "Ми нині маємо побільшити виробництво, бо цего вимагає Фордова система". Робітники слухають і виконують, бо під брамою стоїть ціла армія безробітних.

От в таких то умовинах Форд підвищив робітникам платню. І треба було побачити, як приняли робітники цю підвижку. Коли б їм був хто сказав, що це не є ніяка підвижка, що той підвищений долар зрабований в тисячів викинених на вулицю робітників, яких ми працю заступили, то ті робітники зараз заголюкали б того. Форд хитрий. Він знає, як підійти до робітника, до несвідомого й неорганізованого свого невільника. Він знає, що за ту підвижку робітники, що здавалося доведені вже до крайности системою "спід-ап", ще збільшать свої сили, щоб відплатитися "доброму панові". Не довго, як робітники дістали того долара підвижки, а вже є наслідки. Де робило 6 — 8 робітників, там зараз робить 3 — 4 й виробляють те саме, що й попередньо. Бо мають одного додолара більше на день.

Але задурена цим доларом голова робітника не хоче цего зрозуміти. Вона знає тільки одно: "Форд — добрий". Він "має чуття до бідного робітника". Сам підвищує платню. Коли ж скажете не одному про раціоналізацію та систему "спід-ап", про віддалювання робітників з роботи, про зиски Форда, то почуєте: "І ти маєш змогу в цій країні бути таким, як Форд, бо він також колись був робітником".

Головне нещастя — це неорганізованість робітників, брак свідомости, солідарности. Та треба вірити, що прийде час, коли й Фордові робітники візмуться за організацію.

Фордів-робітник.

Іст Виндзор, Онт.

М. ГРУШЕВСЬКИЙ ПРО АРЕШТУВАННЯ НА УКРАЇНІ.

Академик Грушевський на запитання робітників в справі арештованих лідерів "Спільки Визволення України" сказав таке:

"В самій справі "СВУ" ми покищо маємо лише комунікат ДПУ. Буде процес, він виявить все докладніше.

Ми побачимо тоді властивий образ того, що діялося. Я розумію тривогу, що охопила робітників і зокрема наукові кола; але я певний, що Республіці нашій, на чолі якої стоять випробувані керівники, нічого не може загрожувати. На сторожі її інтересів стоять люди з величезним політичним досвідом, люди випробувані. Керівні органи нашої Республіки запобіжать всякому лихові на некористь трудящому народу.

Як можна мені ставити питання про відношення до цієї справи? Які-ж можуть бути сумніви, коли виявляється який небудь напад на Радянську Державу, чи її роботу; це є замах на всю нашу роботу. Я активний робітник на радянській ниві. Тут між нами немає ніякої ріжниці. Всі ми тут одно."